

Βρυξέλλες, 5 Ιουλίου 2024
(OR. en)

11630/24

SOC 507
EMPL 312
EDUC 246
JEUN 206
ECOFIN 766
COMPET 770
MI 679
MIGR 307
DIGIT 174
ENV 769
FISC 157
SAN 446
GENDER 185

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Προεδρία
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2024: ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων στην ΕΕ - Συζήτηση προσανατολισμού

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες καθοδηγητικό σημείωμα της Προεδρίας για το ανωτέρω θέμα, ενόψει της συζήτησης προσανατολισμού που θα πραγματοποιηθεί στο Συμβούλιο (EPSCO) στις 16 Ιουλίου 2024.

Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2024: ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων στην ΕΕ

Συζήτηση προσανατολισμού

Εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων στην ΕΕ

Τα στοιχεία δείχνουν ότι περίπου το 80 % των εργοδοτών στην ΕΕ δηλώνουν ότι δυσκολεύονται να προσλάβουν εργαζομένους με τις κατάλληλες δεξιότητες. Επιπλέον, για έναν στους τρεις εργαζομένους στην ΕΕ οι δεξιότητες που διαθέτει είναι αναντίστοιχες προς την εργασία του, με το 17 % να διαθέτει περισσότερα προσόντα και το 13 % λιγότερα¹. Οι ελλείψεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές σε τομείς με χαμηλή ποιότητα θέσεων εργασίας² και συχνά εντοπίζονται σε επαγγέλματα που κατά κανόνα δεν απαιτούν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης³.

Οι συνεχιζόμενες ελλείψεις εργατικού δυναμικού οδηγούν σε υψηλό ποσοστό κενών θέσεων εργασίας στην ΕΕ, το οποίο έφτασε στο επίπεδο ρεκόρ του 3 % το δεύτερο τρίμηνο του 2022, ενώ μειώθηκε στο 2,6 % έως το πρώτο τρίμηνο του 2024⁴. Το ποσοστό κενών θέσεων εργασίας παραμένει ιδιαίτερα υψηλό σε ορισμένα κράτη μέλη παρά την πρόσφατη επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας λόγω προβλημάτων στην αλυσίδα εφοδιασμού και πληθωριστικών πιέσεων. Αυτό δείχνει ότι οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού εξακολουθούν να αποτελούν διαρθρωτικό πρόβλημα για τις αγορές εργασίας της ΕΕ μετά την πανδημία COVID-19.

Η αύξηση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού δεν είχε ως αποτέλεσμα την εργασιακή επανένταξη των οικονομικά μη ενεργών ατόμων ή των ατόμων με χαλαρή διασύνδεση με την αγορά εργασίας. Επομένως, απαιτούνται στοχευμένες παρεμβάσεις για την κινητοποίηση του αναξιοποίητου εργατικού δυναμικού της Ένωσης, με ιδιαίτερη έμφαση στις ομάδες που υποεκπροσωπούνται στην αγορά εργασίας, τη συμπλήρωση των προσπαθειών εργασιακής επανένταξης ανέργων, καθώς και τη στήριξη της μετάβασης από τη μια θέση εργασίας στην άλλη, από τομείς που παρουσιάζουν ύφεση σε αναπτυσσόμενους τομείς. Τα μέτρα αυτά πρέπει να υπερβαίνουν τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και να αντιμετωπίζουν τα εμπόδια στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και την κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με τις υποδομές και τις υπηρεσίες φροντίδας, την επανένταξη και την προσαρμογή του χώρου εργασίας.

¹Στοιχεία βάσει της έρευνας του 2019 για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, Eurofound 2019

²Μέτρα για την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού: διδάγματα για τη χάραξη μελλοντικής πολιτικής — Έκθεση του Eurofound, 2023

³Έκθεση EURES σχετικά με τις ελλείψεις και τα πλεονάσματα το 2023, Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας, 2 Μαΐου 2024

⁴Στατιστικές της Eurostat σχετικά με τις κενές θέσεις εργασίας: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Job_vacancy_statistics

Οι παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην ένταξη των ανέργων στην αγορά εργασίας τείνουν να επικεντρώνονται στη βελτίωση της αντιστοίχισης των ατόμων που αναζητούν εργασία με τις προσφορές εργασίας, στην προώθηση της κινητικότητας και στην παροχή κατάρτισης, εργασιακής εμπειρίας και άλλων ενεργητικών μέτρων για την αγορά εργασίας. Ωστόσο, η στήριξη της ένταξης των υποαπασχολούμενων εργαζομένων και εκείνων που είναι διαθέσιμοι αλλά δεν αναζητούν εργασία απαιτεί ευρύτερη και πιο ολιστική προσέγγιση που θα εξετάζει τις αιτίες της αποχής από την επαγγελματική απασχόληση.

Το σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων στην ΕΕ⁵ αποσκοπεί να κατευθύνει, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, σχετικά μέτρα που θα λάβουν ή θα πρέπει να λάβουν η Επιτροπή, τα κράτη μέλη και οι κοινωνικοί εταίροι για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που δημιουργούν οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων. Σε αυτό επισημαίνεται, μεταξύ άλλων, ότι η βελτίωση των ποσοστών δραστηριότητας απαιτεί ευρύ φάσμα προσαρμοσμένων πολιτικών για κάθε υποεκπροσωπούμενη ομάδα ώστε να αντιμετωπιστούν τα συγκεκριμένα βαθύτερα αίτια της αποχής από την αγορά εργασίας.

Στο σχέδιο δράσης, οι γυναίκες, οι εργαζόμενοι χαμηλής ειδίκευσης, οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας, οι νέοι, τα άτομα με μεταναστευτικό ή μειονοτικό φυλετικό ή εθνοτικό υπόβαθρο και τα άτομα με αναπηρία αναγνωρίζονται ως πληθυσμιακές ομάδες που επί του παρόντος υποεκπροσωπούνται στην αγορά εργασίας.

Κατά τη διάρκεια της παρούσας συζήτησης προσανατολισμού, οι υπουργοί καλούνται να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι και οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας όσον αφορά τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

Παρά τις βελτιώσεις, απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για να ξεπεραστούν οι διαρθρωτικές προκλήσεις που εμποδίζουν τους νέους να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας, ιδίως στο πλαίσιο των εκτεταμένων ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων.

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων στην ΕΕ: σχέδιο δράσης (έγγρ. 8153/24)

Οι νέοι που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) αποτελούν αναξιοποίητη πηγή ταλέντων και καινοτομίας και, εάν τους δοθεί η δέουσα προσοχή, μπορούν να συμβάλουν στον πράσινο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό και να ενισχύσουν τον οικονομικό και κοινωνικό δυναμισμό. Το 2022 στην ΕΕ, ενώ το ποσοστό των ανέργων ΕΕΑΚ ανερχόταν στο 4,3 %, το ποσοστό των οικονομικά μη ενεργών ΕΕΑΚ ήταν σημαντικά υψηλότερο, ήτοι 7,4 %⁶. Η κατανόηση των αιτίων της οικονομικής αδράνειας των νέων ΕΕΑΚ είναι καίριας σημασίας για τον σχεδιασμό στοχευμένων παρεμβάσεων πολιτικής. Οι ενισχυμένες εγγυήσεις για τη νεολαία περιλαμβάνουν μέτρα που συμβάλλουν στη στόχευση των ΕΕΑΚ, προσφέροντας ποιοτική απασχόληση, περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση, μαθητείες ή πρακτικές ασκήσεις από τη στιγμή που οι νέοι καθίστανται άνεργοι ή εξέρχονται από την τυπική εκπαίδευση.

Η γήρανση του πληθυσμού αναμένεται να έχει αντίκτυπο στην προσφορά εργασίας, οδηγώντας σε μείωση του εργατικού δυναμικού, ενώ παράλληλα μπορεί να επιτείνει περαιτέρω τις ελλείψεις δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού στην Ένωση. Στο πλαίσιο αυτό, ο μακρύτερος και υγιεινότερος επαγγελματικός βίος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη στήριξη της προσφοράς εργασίας και στη διασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, ενώ παράλληλα διασφαλίζει την κοινωνική συνοχή, την αλληλεγγύη και τη μεταφορά γνώσης μεταξύ των γενεών⁷.

Οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας έχουν ενεργότερη συμμετοχή στην αγορά εργασίας από ποτέ, ωστόσο υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης, ιδίως για τις γυναίκες. Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη βιώσιμη εργασία, η οποία ορίζεται ως η αλληλεπίδραση μεταξύ των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης κατά τρόπο ώστε να υποστηρίζουν τους ανθρώπους να συμμετέχουν και να παραμένουν στην εργασία παρατείνοντας τον εργασιακό βίο⁸.

Η συνειδητοποίηση σχετικά με την ανάγκη έγκαιρης παρέμβασης είναι πιο έντονη τα τελευταία χρόνια και ορισμένες χώρες προσφέρουν στοχευμένα μέτρα στήριξης της κατάρτισης όχι μόνο σε ανέργους μεγαλύτερης ηλικίας, αλλά και σε εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας που αντιμετωπίζουν αλλαγές και/ή απολύσεις, ώστε να καταστεί δυνατή η μετάβαση σε νέα καθήκοντα υπό τον ίδιο εργοδότη ή η άμεση μετάβαση από τη μια θέση εργασίας στην άλλη. Τα κίνητρα στο συνταξιοδοτικό σύστημα για την παράταση του επαγγελματικού βίου και για τον συνδυασμό της σύνταξης με το εισόδημα από την εργασία, καθώς και οι ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας μπορούν επίσης να διευκολύνουν την παράταση της απασχόλησης των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας.

⁶ Κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024 (ST 6073/24, σ. 117).

⁷ Κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024 (ST 6073/24, σ. 22).

⁸ Βιώσιμη εργασία καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής: έγγραφο βασικών εννοιών — Eurofound, 2015 (σ. 2)

Στο πλαίσιο αυτό, οι υπουργοί καλούνται να ανταλλάξουν απόψεις σχετικά με τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις που θέτουν οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα στο κράτος μέλος σας; Μεταξύ των εκκλήσεων για ανάληψη δράσης που περιλαμβάνονται στο σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων στην ΕΕ, ποιες είναι οι πιο σημαντικές για το κράτος μέλος σας;
- Ποια μέτρα πολιτικής για την απασχόληση μπορούν να συμβάλουν στην κινητοποίηση του αναξιοποίητου εργατικού δυναμικού στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Πώς θα μπορούσαν να συνδυαστούν οι πόροι του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα προκειμένου να διευκολυνθούν τα μέτρα πολιτικής που αποσκοπούν στην ενεργοποίηση;
- Το κράτος μέλος σας διαθέτει στοχευμένα μέτρα ώστε να προωθείται η μεγαλύτερη συμμετοχή των νέων που ξεκινούν τη σταδιοδρομία τους και να ενθαρρύνονται οι ηλικιωμένοι να παραμείνουν στην αγορά εργασίας;
